

פִּיחַת הַשַּׁבָּת

גיליון ז'

פרקת צהר – בחוקותי – לזנות ה' ה'תש"פ

"אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אִתְּם" (כ"ו, ג)
ה'אור החיים הקדוש' רבינו חיים בן עטר חידש על פסוקינו מ"ב פירושים.

ה'אור החיים הקדוש' היה מחלק בכל שבוע בשר לתלמידי חכמים לכבוד שבת. יום אחד היה מחסור בבשר כשר, בגלל מחלה שפרצה אצל הבהמות וכל הבהמות שנשחטו לכבוד שבת נמצאו טרפות.

אבל מה ששחט רבינו לא נטרף. שמח הרב וחילק כהרגלו את הבשר לת"ח. הגיע עשיר אחד וביקש מהרב שיתן לו בשר לכבוד שבת קודש, ומוכן לתת כל סכום שהרב יבקש.

הרב הסביר לו שהבשר מיועד לתלמידי חכמים והוא אינו יכול לתת לו. אותו האיש הוציא מפיו משפט מזלזל כלפי אותו תלמיד חכם שבאותו רגע קיבל מנת בשר מה'אור החיים הקדוש'.

בלילה כאשר שכב הרב לישון, גילו לו בחלומו שמכיוון שלא מיחה על ביזיון התלמיד חכם, הוא צריך לעבור גלות של שנה.

במוצאי שבת יצא הרב לגלות, ולא ישן יותר מלילה אחד באותו מקום.

ערב שבת אחת נתגלו לרב מ"ב פירושים על הפסוק 'אם בחוקותי תלכו'. הרב הגיע לבית הכנסת בערב שבת, ולאחר התפילה אחד האנשים הציע לו להתארח בביתו, מבלי ש'אור החיים' חושף שהוא בעל 'אור החיים הקדוש'. לאחר הסעודה המארח לקח את 'אור החיים' לדרשת רב העיר.

רב העיר דרש י"ד פירושים על הפסוק 'אם בחוקותי תלכו' ואמר שהפירושים הללו נאמרו במתיבתא דרקייעא בשם רבי חיים בן עטר בעל ה'אור החיים הקדוש'. 'אור החיים' הפטיר "חיים בן עטר" ללא תואר רב.

כל האורחים כעסו על האורח אבל בגלל כבוד שבת והכנסת אורחים הסתפקו באזהרה. בבוקר לאחר הסעודה שוב הלכו הרב ומארחו לדרשת רב העיר. ושוב רב העיר דרש י"ד פירושים נוספים בשם רבי חיים בן עטר בעל ה'אור החיים הקדוש' שנאמרו במתיבתא דרקייעא.

ה'אור החיים' הפטיר 'חיים בן עטר'.

שוב כעסו מאוד והזהירו אותו באומרים: אין עונשים אלא אם כן מזהירין. בסעודה שלישית חזר הדבר על עצמו והפעם תפסו את 'אור החיים' ושמו אותו בחדר ונעלו אותו.

התפללו ערבית ואז שמעו רעש גדול, כל הבית רעד. רב העיר עשה שאלת חלום,

ואמרו לו שהיות ו'אור החיים' כלוא בחדר ואינו יכול לעשות הבדלה, לכן שר הגיהנום הרעיש את העולם, שכן אינו יכול לפתוח את הגיהנום.

רב העיר רץ לחדר ופתח אותו ונפל לרגלי 'אור החיים הקדוש' וביקש את סליחתו. לאחר מעשה זה נודע לרבינו כי "עלובנך הנוכחי השלים את שנת הגלות" והוא רשאי היה לחזור לביתו.

אחד הפירושים

אחד הפירושים של רבינו ה'אור החיים הקדוש' על פסוקינו הוא עפ"י מה אמרו חז"ל: "ושוב יום אחד לפני מיתתך", שאלו תלמידיו את רבי אליעזר: וכי אדם יודע איזהו יום ימות? – אמר להן: וכל שכן, ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה".

וכך מתפרש הפסוק: אם בחקתי שהיא גזירת המיתה שחקק השם שאין מידו מציל, אם תלכו בהם – שכל יום יאמר למחר ימות, בזה ודאי ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם. ע"כ.

אבות ה'

"ארבע מדות בהולכי לבית המדרש. הולך ואינו עושה, שכר הליכה בידו. עושה ואינו הולך, שכר מעשה בידו. הולך ועושה, חסיד. לא הולך ולא עושה, רשע".

בספר 'אבות ישראל' להרה"ג אברהם ישראל שליט"א הביא את דברי חכמינו ז"ל במסכת שבת (דף פג:): לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש, ואפילו שעה אחת, ואפילו בשעת מיתה.

ושאל: לכאורה מה יועיל לו שיחיה בבית המדרש בשעת מיתה, והרי בלאו הכי אינו יכול ללמד באותה שעה מפני שדעתו מטרפת ומבלבלת, וכבר עומד להשיב את נפשו לבוראו, ואם כן מה הצורך להיות שם באותה שעה.

וכתב שאפשר לבאר, שכפי הידוע, שינה – היא אחד מששים למיתה (ברכות דף נו:), ורבותינו באו לרמז לנו, שגם מי שעיוף וידוע לו שירדם בבית המדרש, ולא ישמע את השעור, בכל זאת עדיף לו לבוא לבית המדרש אפילו בשעת מיתה, כלומר, גם בשעה שידוע שישן, מפני שגם על זה יש לו שכר.

*בת life ונתהכר בערות טובות,
נתנא דמי, מחבר הספר "יקרה היא מפנינו" אף התורה*